

ТӨГРӨГ СУМЫН
МОНГОЛ АРДЫН НАМ-д

**ӨВӨРХАНГАЙ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**

62173 Арвайхээр, Өвөрхангай аймаг,
Утас/Факс: (976) 7032 3253,
E-mail: uvurkhantai@audit.gov.mn

2020.07.28 № 208

танай _____-ны № _____-т

**Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн
дүгнэлт**

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.1, 37.3, 37.5 дахь хэсгийг тус тус үндэслэн сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2020 оны ээлжит сонгуульд оролцох тус сумын Монгол Ардын намаас ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн 2020 оны ээлжит сонгуульд оролцох сумын Монгол Ардын нам нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон “Алсын хараа-2050” Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлоготой нийцүүлэн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын дүнгийн хамт аймаг дахь Төрийн аудитын байгууллагад ирүүлж, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль 37 дугаар зүйлийн 37.5-д заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Аймаг дахь Төрийн аудитын газар нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2020 оны ээлжит сонгуульд оролцох сумын Монгол Ардын намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ “Төрийн аудит MNS 6817 - 1 : 2020” Тулгуур зарчим, “Төрийн аудит MNS 6817 - 6 : 2020” Нийцлийн аудитын зарчим, “Төрийн аудит MNS 6817 - 8 : 2020”, Өвөрхангай аймгийн нэгдсэн төсвийн 2020 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, “Өвөрхангай аймгийн эдийн засгийг 2014-2024 онд хөгжүүлэх бодлогын баримт бичиг”, Нийцлийн аудитын стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон “Алсын хараа-2050” Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, 2021-2022 оны төсвийн төсөөллийн тухай хууль, холбогдох байгууллагаас авсан тайлан, судалгаа, мэдээллийг тус тус шалгуур болгон авч үзсэн.

015030603

Дүгнэлт

Сумын Монгол Ардын намын “Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2020 оны ээлжит сонгууль”-д оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр, түүнд орсон зорилт арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, Алсын хараа-2050 Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлогын заалт, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Сумын Монгол Ардын намын мөрийн хөтөлбөр / .... хуудас/-ийг хавсаргав.

Хувийг: Сумын сонгуулийн хороонд

ДАРГА БӨГӨӨД
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Л.ЛАМААЧИН

Төгрөг сумын Монгол Ардын Намын Хорооны тэргүүлэгчдийн
2020 оны 06-р сарын 21-ны өдрийн хуралдааны 06-р тогтоолын хавсралт

2020 ОНЫ ОРОН НУТГИЙН СОНГУУЛЬД ТӨГРӨГ СУМЫН
МОНГОЛ АРДЫН НАМААС ОРОЛЦОХ МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

1. ЭДИЙН ЗАСГИЙН ӨСӨЛТ - АЖИЛ ОРЛОГОТОЙ ИРГЭН

1.1. Мал аж ахуйн түүхий эдэд түшиглэсэн арьс, шир боловсруулах үйлдвэрүүд байгуулах, иргэд аж ахуй нэгжийг дэмжиж ажиллана.

1.2. Махны чиглэлийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийг дэмжиж зэгстийн илүү нугаламт хонин сүргийн бүтцийг нэмэгдүүлэн, махны экспортоос орох орлогыг нэмэгдүүлнэ.

1.3. Сүү, сүүн бүтээгдэхүүний томоохон үйлдвэрийг байгуулах, үйл ажиллагаа явуулж байгаа цех, аж ахуй нэгжийг, иргэнийг дэмжиж ажиллана.

1.4. Ажлын байр нэмэгдүүлэх цогц арга хэмжээ авч, 300- аас доошгүй ажлын байр бий болгох, сум хөгжүүлэх сангийн эх үүсвэрийг 500саяаас доошгүй төгрөгийн эх үүсвэртэй болгоно.

1.5. Эмэгтэйчүүд, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд, залуу малчдын хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих орон нутгийн бодлогыг боловсруулан хэрэгжүүлнэ.

1.6. “Нэг өрх – Нэг ажлын байр” хөтөлбөр, “Эмэгтэйчүүдийн хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих хөтөлбөр”-ийн хүрээнд хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжин ажиллана.

1.9. Хөдөлмөрийн зах зээлд нийцсэн мэргэжилтэй ажилтанг мэргэжлийн болон давтан сургалтаар 50-аас доошгүй ажилгүй иргэдийг бэлтгэж, бизнес эрхлэх, ажлын байрыг нэмэгдүүлэхэд нь зориулж хүү багатай, хөнгөлөлттэй зээлийн үйлчилгээнд хамруулах ажлыг зохион байгуулна.

2. ХОТ БАЙГУУЛАЛТ - ХӨГЖЛИЙН ГАРЦ

2.1. Сумын төвд 100 жилийн ойг угтаж хийх ажлын төлөвлөгөө гаргаж хэрэгжүүлж ажиллах

2.2. Авто болон явган хүний зам, тэмдэг тэмдэглэгээ, гэрэлтүүлгийн засвар арчлалтыг тогтмол хийж, авто замын уулзваруудад гэрлэн дохио нэмэгдүүлнэ.

2.3. Сумын төвийн ундны цэвэр усны асуудлыг бүрэн шийдвэрлэж ажиллана.

2.4. Сумын төвд хатуу хучилттай замыг бий болгоно.

2.5. Сумын төвийн ариун цэврийн байгууламжийг сайжруулах “Эко 0” төслийг хэрэгжүүлнэ

3. ХҮНС ХӨДӨӨ АЖ АХУЙ- ЭРҮҮЛ ХҮНС

- 3.1. Өвлийн хүлэмжийн аж ахуйг бий болгох хүнсний болон эмчилгээний ач холбогдол бүхий ховор ургамал, эрт ургацын хүнсний ногооны тариалалтыг хөгжүүлэх иргэд аж ахуй нэгжийг дэмжиж ажиллана.
- 3.2. Малын тоо, төрөл, сүргийн бүтцийн зохистой харьцааг баримтлах, малын чанарыг сайжруулах, ашиг шимийг нэмэгдүүлэх.
- 3.3 Инженерийн хийцтэй худгийг жил тутамд 5-оос доошгүйг гаргана.
- 3.4. Тэжээл үйлдвэрлэлд шинэ техник, технологи нэвтрүүлж, хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэлийг хөнгөвчлөхөд чиглэсэн бага оврын техник технологи нэвтрүүлэх, өвс, тэжээлийн нөөцийн сан, тэжээлийн цех байгуулахад дэмжлэг үзүүлнэ.
- 3.5. Хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэл эрхлэгчдийн нөхөрлөл, хоршоо байгуулах санал санаачлагыг дэмжин бүтээгдэхүүн борлуулах, зуучлах үйлчилгээг үзүүлж, ашигтай ажиллах нөхцлийг бүрдүүлж, хөдөө аж ахуйн мэргэжилтнүүдийг гадаад, дотоодод давтан сургах, туршлага судлуулах ажлыг хэрэгжүүлнэ.
- 3.6. Мазар багийн хадлангийн талбайн торыг шинэчлэх

БАЙГАЛЬ ОРЧИН - НОГООН ХОТ

- 4.1. Хог хаягдлын менежментийг сайжруулж, хог ангилан ялгах үйл ажиллагааг аж ахуй нэгж, байгууллага, иргэдэд хэвшүүлэх, хогийн цэгийн орчныг тохижуулан техник тоног төхөөрөмжийг нэмэгдүүлнэ.
- 4.2. Мазар бригадад төвлөрсөн хогийн цэгтэй болгох

5. НИЙГМИЙН БОДЛОГО - ХҮНИЙ ХӨГЖИЛ

5.1. Эрүүл мэндийн үйлчилгээ: Эрүүл иргэн – Нийгмийн хөгжилд

- 5.1.1. Сумын эрүүл мэндийн төвд стандартанд нийцсэн больницатай болно.
- 5.1.2 Сумын эрүүл мэндийн төвд авто машины парк шинэчлэлийг хийнэ
- 5.1.3 Иргэдийг жил бүр урьдчилан сэргийлэх үзлэг шинжилгээнд хамруулах ажлыг тогтмолжуулж, онош тодруулах шаардлагатай иргэдийг нарийн мэргэжлийн эмчийн үзлэг шинжилгээнд хамруулна.

5.2. Боловсролын үйлчилгээ: Чанартай боловсрол – Чадварлаг багш

- 5.2.1 ЕБСургууль, СӨББайгууллагын анги дүүргэлтийн коэффициентийг тэнцвэржүүлж, шаардлагатай сургууль, цэцэрлэгийн, өргөтгөх, засварлах замаар материаллаг баазыг нэмэгдүүлнэ.
- 5.2.2 Цэцэрлэг, яслийн үйл ажиллагааг дэмжиж, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийг танхимаар хангана.

5.2.3. Цэцэрлэг, ерөнхий боловсролын сургуулийг хүүхдийн дасгал хөдөлгөөний идэвхийг нэмэгдүүлэх хэрэглэгдэхүүн, багажаар хангаж хүүхдийн тулгуур эрхтний хөгжлийг сайжруулна.

5.2.4 ЕБСургуулийн их засвар, гадна тохижилт болон сургуулийн дотуур /80-р, 75-р/ байрыг засварлах.

5.4 Хүүхэд, залуучууд гэр бүлийн хөгжил: Гэр бүлийн төлөвшил - Хүүхдийн ирээдүй

5.4.1 Хүүхэд, залуучуудыг хөгжүүлэх, амьдралын зөв дадалд сургах, чөлөөт цагийг зөв боловсон өнгөрүүлэх, мэргэжлийн чиг баримжаатай болгох төрөл бүрийн секц, дугуйлан, сургалт, мэдээллийн олон талт үйл ажиллагааг дэмжинэ.

6. ТӨРИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ - ИРГЭН ТАНД

6.1. Мазар , Их усны багуудыг хамарсан үүрэн холбооны сүлжээний өргөтгөлийг хийнэ

6.2. Орон нутгийн өөрөө удирдах болон нутгийн захиргааны байгууллагуудаас хүний эрх, эрх чөлөө, иргэд, хуулийн этгээдийн хууль ёсны ашиг сонирхлыг хөндсөн асуудлаар хэм хэмжээ тогтоосон шийдвэр гаргахын өмнө иргэд, хуулийн этгээд, мэргэжлийн холбоодын төлөөллийг оролцуулсан нийтийн сонголт, хэлэлцүүлгийг тогтмол зохион байгуулж, тэдгээрээс гарсан саналуудыг тухайн гарах шийдвэрт тусгаж, эргэн мэдээлэх асуудлыг журамлаж хэрэгжүүлнэ.

ТӨГРӨГ СУМЫН МОНГОЛ АРДЫН НАМЫН ХОРОО

25